

РЕЦЕНЗІЇ

DOI: 10.31475/fil.dys.2019.09.24

ВАЛЕРІЯ ПУСТОВІТ,
доктор філологічних наук
(м. Северодонецьк)

Несамовита епоха трагічного покоління

(Рецензія на книгу: Мацько В.П. Епістолярний материк. Том 1. Хмельницький: Видавець ФОП Цюпак А.А., 2018. 448 с.)

З часу проголошення Україною незалежності до національного літературного процесу повернулися імена діаспорних письменників. Читачі змогли ознайомитися з художньою спадщиною визначних митців. Однак, на часі й видання спогадової літератури, щоденників і листування, адже свідoctва очевидців і учасників, активних творців національно-культурного буття надзвичайно важливі, мають вагомість як для розуміння минулого, так і прогнозування майбутнього.

Подвижницькою вважаємо працю відомого українського письменника Віталія Мацька «Епістолярний материк», де автором оприлюднено великий масив листів письменників, культурних діячів діаспори різних років.

В усі часи існування людства листи в суспільстві виконували низку надзвичайно важливих функцій: комунікаційну, інформаційну, сповідальну, пояснювальну, полемічну, естетичну тощо. І завжди були вони для учасників процесу листування сучасністю, а для дослідника – ставали історією. Сам автор у передмові до видання наголошує на необхідності ретельного вивчення листування, яке, на жаль, «залишається на маргінесі»: «Цінність листів полягає в тому, що вони висвітлюють злободенні проблеми, й водночас охоплюють питання літературного життя, літературної критики і самокритики, автокоментування» (с. 6).

Сьогодні до наукового пошуку епістолярних і мемуарних «цінностей» активно долучилися й учні доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української мови і літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, Мацька Віталія Петровича. Під його керівництвом захищено низку кандидатських дисертацій з проблем наукового дослідження мемуарної прози письменників української діаспори та епістолярію.

Тема еміграції не втрачає актуальності й сьогодні. Усе частіше науковці звертаються до масиву цих листів з різних аспектів їх дослідження, введення до наукового обігу, повернення до масиву національно-культурної спадщини.

Перший том рецензованого видання представлений різноманітними за тематикою листами: від побутових описів до літературно-критичних, часом автобіографічних заміток. Читаючи листи з еміграції, не лише поглиблюємо уявлення про особистість автора, його творчу лабораторію, масштабність художньої майстерності дописувачів, а й аналізуємо дотичні до висвітлених в епістолах події, відомості про персоналії, загальні події з життя людей, країн.

Вражає коло дописувачів: Г. Костюк, Д. Нитченко, О. Смотрич, Ю. Ткач, І. Качуровський, М. Неврлий, Я. Січинський, Леся Богуславець, В. Єзерський та багато інших – по суті, сяєє сузір'я видатних людей національної діаспори.

Рецензована науково-популярна праця представляє цінність для корпусу національної епістолярної спадщини, адже не раз було доведено, що листи – це автентичне джерело. Інтерес і прихильність до листування в наш час помітно зменшились, адже мобільні телефони, SMS-повідомлення, факс, електронна пошта та інші засоби масової комунікації наполегливо витісняють класичний лист. Перечитуючи сьогодні листи, написані двадцять п'ять чи тридцять років тому, ми не звільняємося від враження живого доторку до минулого, заглиблення в духовну атмосферу й матеріальну обстановку описаного в листах часу.

Залишаючись фактом приватного життя, листи надають реальну можливість зрозуміти естетичні й суспільно-політичні погляди автора, розшифрувати задуми написання того чи іншого твору. Лист дозволяє краще пізнати епоху, умови життя людини, є важливим культурологічним документом життя нації, мають значну пізнавальну й художню цінність. А листи з еміграції, крім цього, є ще й важливим, практично невичерпним, джерелом збереження історичної й духовної пам'яті – тою особливою міцною полотниною, яскравою синьо-жовтою стрічкою, що з'єднує українську діаспору з Україною.

З нетерпінням чекаємо виходу другого тому, де автор обіцяє «відкрити читачам епістолярний материк авторів з України».

У цілому, епістолярний доробок, презентований українському читачеві в книзі Віталія Мацька, гідний нових ґрунтовних наукових розвідок, потребує уваги дослідників різноманітних галузей сучасної гуманітаристики, задовольняє пізнавальні й естетичні потреби всіх, кого цікавлять листи культурних діячів української діаспори.